

Avondwandeling: Het Lozerbos, een groene oase in Kruisem

Lozerbos

Het Lozerbos ligt Vlaamse Ardennen op het grondgebied van de gemeente Kruisem (deelgemeente Lozer). De beboste oppervlakte bedraagt ongeveer 44 ha en is hoofdzakelijk eigendom van de familie della Faille d'Huyse, die het Kasteel van Lozer bewoont, en het OCMW van Oudenaarde.

Het boscomplex van Lozer ligt op de overgang van het vlak zandgebied en het golvend zandgebied. Tijdens de laatste IJstijd voerden hevige winden zand aan uit de toen droogliggende Noordzee. Op de heuvelruggen tussen Lozer en Kruishoutem werd een dunne zandlaag afgezet. Vanaf 1950 werden in Lozerbos de droge zand ruggen op grote schaal ontgonnen. Ongeveer 1 à 1,5 m materiaal werd hier uitgegraven. Het zand en de zavel werden gebruikt als bouwzand. De uitzavelingen brachten heel wat archeologische sporen aan het licht met vondsten uit het steentijdperk, de IJzertijd en Gallo-Romeinse periode.

Op het einde van de 18e eeuw strekte het bos zich uit van de Boekweitstraat in het westen, de hoeve Wijkhuize in het noorden en Neerrechem in het oosten. Het bos bestond uit gemengd loofhout. Op het hoogste punt van het bos bevond zich toen op een open plek een windmolen. De houten standaardmolen, reeds vermeld in 1571, was in het bezit van de heer van Huyse. In 1885 werd hij verkocht en gesloopt. In de 19e eeuw werd een flink stuk van het bos ontgonnen en omgezet in landbouwgrond, tevens werd een rechtlijnig drevenpatroon aangelegd. Op het einde van de weg die vanaf het kasteel in noordoostelijke richting vertrekt, werd door de familie della Faille in 1844 een **kerk** gebouwd. Rond de kerk ontwikkelde zich de dorpskern van Lozer. De oorspronkelijke toegangsreef tot de kerk bestaat nu uit een dubbele rij beuken aan weerszijden van de weg.

FAUNA: Het Lozerbos herbergt heel wat **diersoorten** zoals buizerd, sperwer, boomvalk, steenuil en torenvalk. Meest kenmerkend voor het Lozerbos is echter de aanwezigheid van de **bosuil en de ransuil**. Ook Vlaamse gaai, grote bonte specht, groene specht, wielewaal, glanskopmees, boomklever en boomkruiper komen er voor. Voorkomende zoogdieren zijn: vos, bunzing, hermelijn, konijn, egel, vleermuis en spitsmuis.

FLORA: Het Lozerbos bestaat o. a. uit eik, beuk en populier. In de loop van de tijd leidde deze gevarieerde boomsoortensamenstelling tot een rijke bosflora. Naast een dominantie van adelaarsvaren komen verspreid nog een aantal typische bosplanten voor zoals boshyacint, gele dovenetel, bosviooltje, eenbes, slanke sleutelbloem, gevlekte aronskelk, meiklokje, speenkruid en bosanemoon evenals meerdere soorten paddenstoelen: stinkzwam, vliegenschwam, eekhoorntjesbrood en judasoor

Het kasteel van Lozer, ook kasteel van Huise of kasteel della Faille genoemd, ligt op het grondgebied van de gemeente Kruishoutem nabij het dorp Lozer. De kasteelsite in de vallei van de Molenmeersbeek was de zetel van de heerlijkheid Huyse.

Bewoners van het kasteel

De eerst gekende heer was **Eustachius van Vijve**, die in een charter van 1080 vermeld werd als Eustachius de Usa. Belangrijke eigenaars waren de **familie Vilain van Gent** en de **familie de Montmorency van Nevele** met o.m. Filip de Montmorency, ook graaf van Hoorn genoemd, die in 1568 samen met Lamoraal van Egmont te Brussel onthoofd werd. **In 1654 kocht Jean-Baptiste della**

Faille, grootbaljuw van Gent, het domein als tweede residentie voor de prijs van 120.000 gulden. Het domein omvatte 82 bunders (1 bunder = 1 ha) landbouwgrond en bos. Tot op heden is het domein eigendom van de familie della Faille. In 1736 werd het tot baronie verheven en aan de familienaam het achtervoegsel d'Huyse toegevoegd. De opeenvolgende generaties van deze familie speelden een belangrijke rol in de nationale en lokale politiek. **De huidige eigenaar, baron Bernard della Faille**, behoort tot de tiende generatie.

Het kasteeldomein: In de 18de eeuw bestond de kasteelsite uit een opperhof en een voorplein met dienstgebouwen afzonderlijk omgeven door rechtlijnige walgrachten. Ten westen van het kasteel bevond zich een moestuin en ten noorden een boomgaard omringd door een loofhoutbos. In het westen, langs de Molenmeersbeek waren er vochtige weiden, in het zuiden landbouwpercelen afgezoomd met bomen en hagen.

Begin 19de eeuw werd er een 'Engelsen hof' en moestuin aangelegd. Nadien werd het kasteel verbouwd, de grachten omgevormd tot vijvers en over de grote vijver bij het kasteel een brug aangelegd. De Molenmeersbeek voedt de vijvers van het park. Op het einde van de 19de eeuw werd het park in zuidelijke richting uitgebreid en dit in de Engelse landschapsstijl. De parkaanleg werd uitgevoerd volgens een plan van 1885, getekend door de bekende tuinarchitect Keilig, tevens ontwerper van de stadsparken in Antwerpen, Oostende en Luik. Grasvelden en vijvers wisselen af met gemengd loofhout. Slingerende paden leiden over bruggen naar verschillende gebouwen en doorheen het gemengd loofbos.

Na 1914 werd het kasteel aangepast tot zijn huidige neo Lodewijk XVIde stijl, tevens werd een mansardeverdieping toegevoegd. Naast de oorspronkelijke toegangspoort aan de Appelhoekstraat werd een tweede gebouwd aan de Kasteelstraat. In het kasteelpark bevindt zich eveneens een ommuurde moestuin met berging en serres, koetsenstalling, conciërgewoning en boerderij. Sinds 1985 is het kasteelpark en een deel van Lozerbos met zijn dreven gerangschikt als beschermd landschap

De waterpartijen in het kasteelpark zijn een attractiepool voor libellensoorten, ijsvogels, kikkers en salamanders. Eén van de opmerkelijkste fenomenen in de omgeving van het kasteelpark is de jaarlijkse **paddentrek**. Eind februari, begin maart trekt de gewone pad vanuit haar overwinteringsplaats in het bos naar de vijver van het kasteelpark om er te paren. Voor de voortplanting migreren de volwassen dieren immers van het land naar het water. De larven leven uitsluitend in het water en ademen door kieuwen en huid. Voor het natuurbehoud is het aangewezen de voortplantingsplaatsen te beschermen en obstakels, zoals drukke verkeerswegen, uit te schakelen. Tijdens hun trektocht dienen de padden de drukke Kasteelstraat over te steken. Om het aantal verkeersslachtoffers te beperken, organiseerde de Wielewaal sinds 1983 jaarlijks in het voorjaar een paddenoverzetactie. Door de aanleg van amfibieëntunnels in 2001 door de Administratie Wegen en Verkeer (AWV) onder de Kasteelstraat is deze overzetactie voortaan niet meer nodig.